

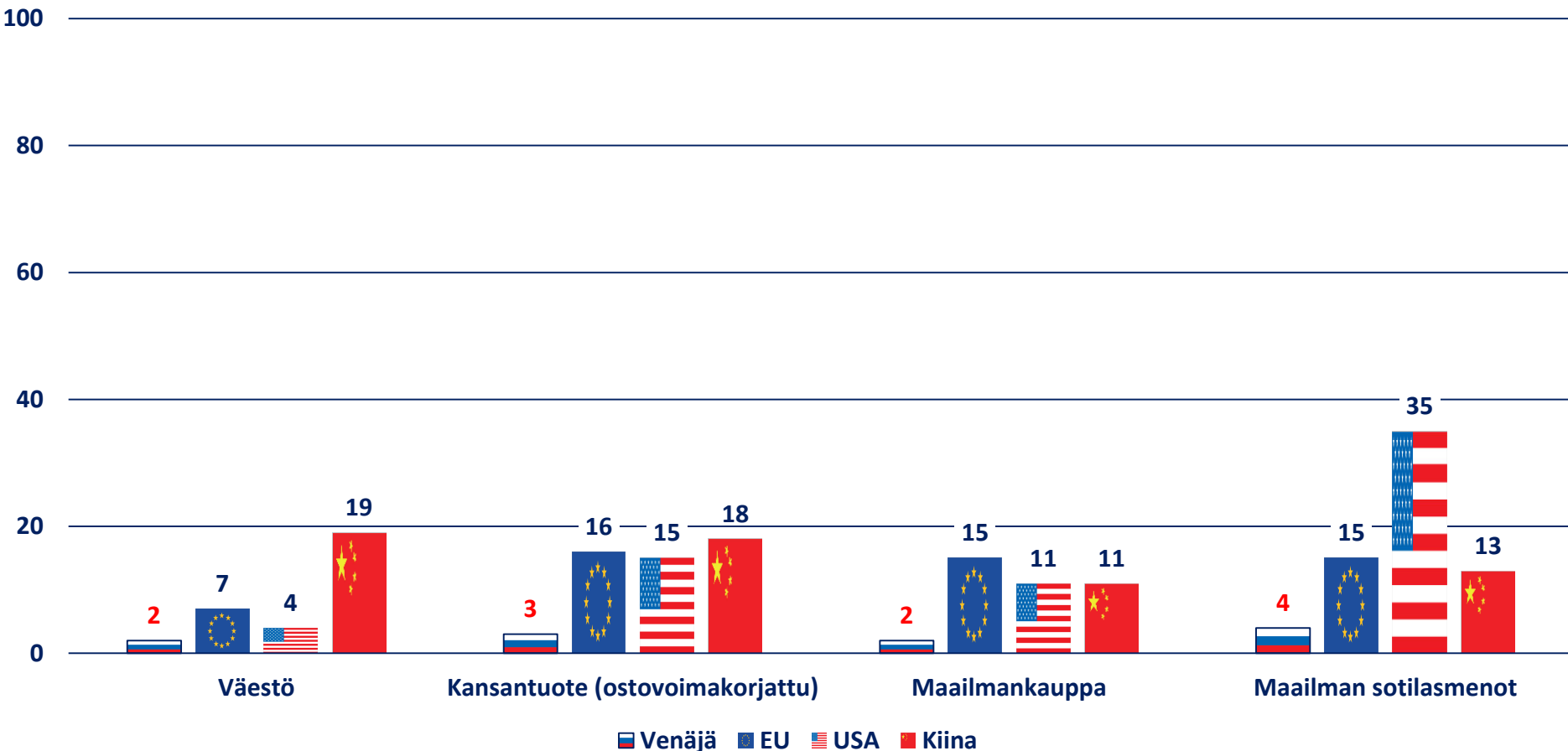
Venäjä maailmantaloudessa

Taustaesityksen rakenne:

- 1) Talous
- 2) Ulkomaankauppa
- 3) Ulkomaiset investoinnit
- 4) Energiahuolto
- 5) Sotilasmenot
- 6) Suomen riippuvuus Venäjästä

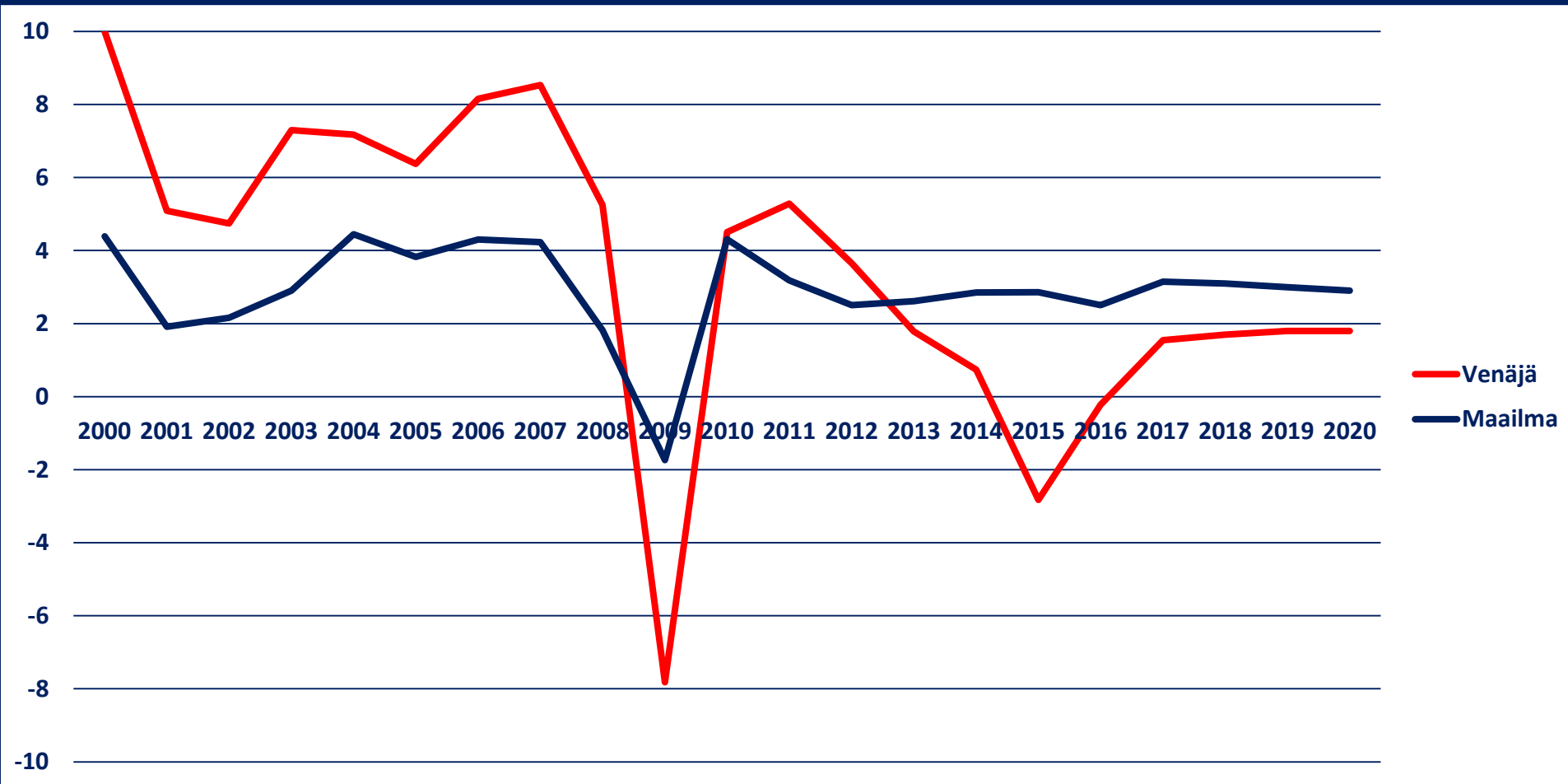

1) Venäjän osuus maailmantaloudesta vuonna 2017 (%)

22 prosentin osuudella Venäjä oli maailman toiseksi suurin aseiden viejä USA:n jälkeen (34%) vuosina 2013-2017. Sotilaallisen voiman näytön ja käytön takia Venäjä näyttäytyy suurempana toimijana maailmanpolitiikassa kuin se todellisuudessa on. Sotilaallinen pullistelu ja sapelinkalistelu ajavat Venäjän ennen pitkää yhteiskunnalliseen umpikujaan, josta sillä voi olla vaikea päästä pois ilman sisäistä kriisiä tai sotaa.

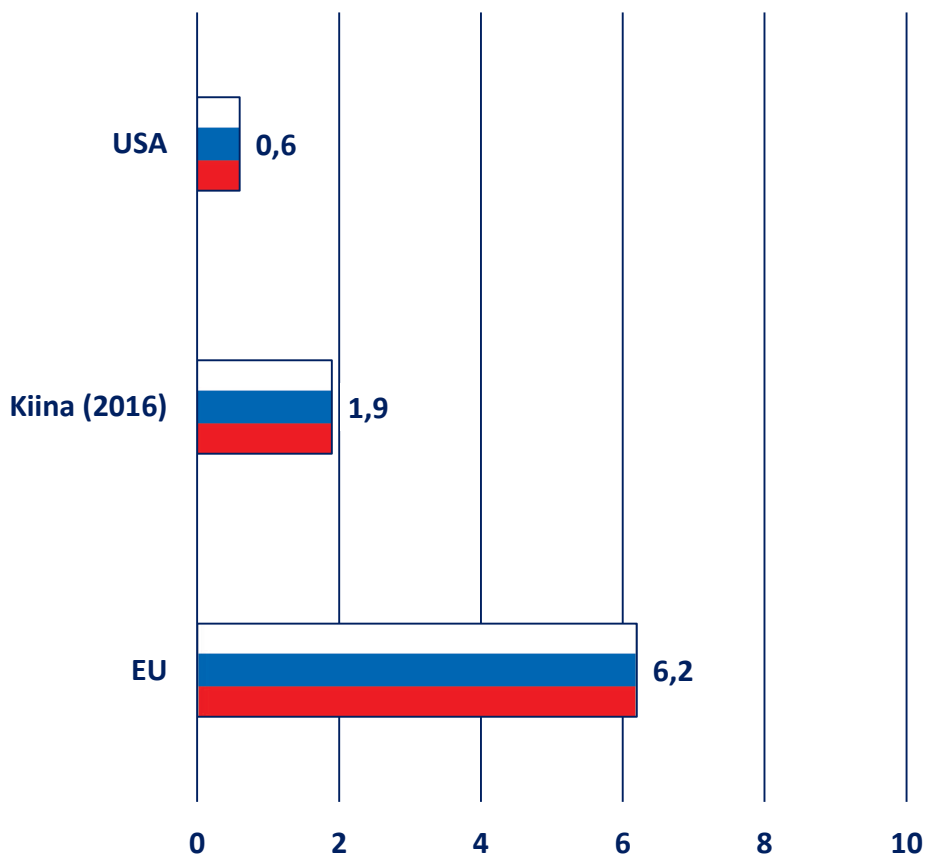
1) Maailmantalouden ja Venäjän talouden vuosimuutos (%)

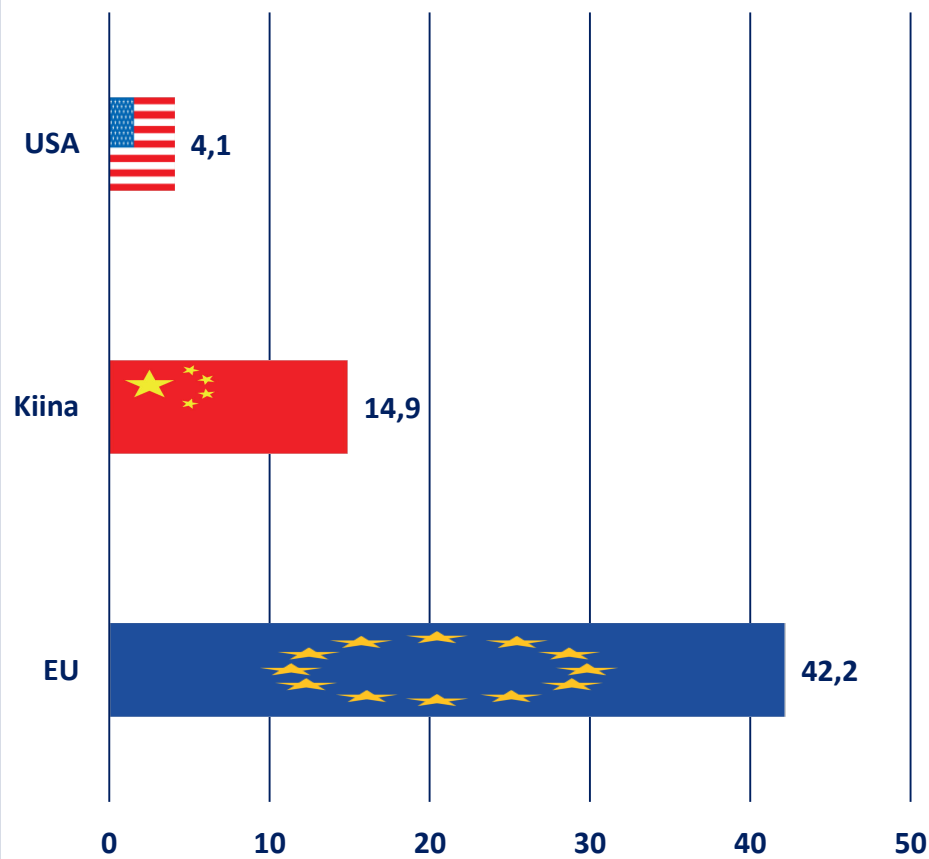
Tällä vuosituhannella Venäjän kansantuote kasvoi nopeammin kuin maailmantalous vuoteen 2013 saakka, pl. maailman taluskriisiä seurannut vuosi (2009). Venäjän rakenteellisiin kasvuongelmiin viittaa se, että EU:n uskotaan kasvavan lähivuosina nopeammin kuin Venäjän. Venäjä BKT asukasta kohden on korkeampi kuin EU-maa Romaniassa. Noustakseen tältä tasolta Venäjän talous kaipaisi reformeja ja modernisaatiota.

2) Osuus keskinäisestä kaupasta

Venäjän osuus ao maiden ulkomaankaupasta vuonna 2017 (%)

Ao maiden osuus Venäjän ulkomaankaupasta vuonna 2017 (%)

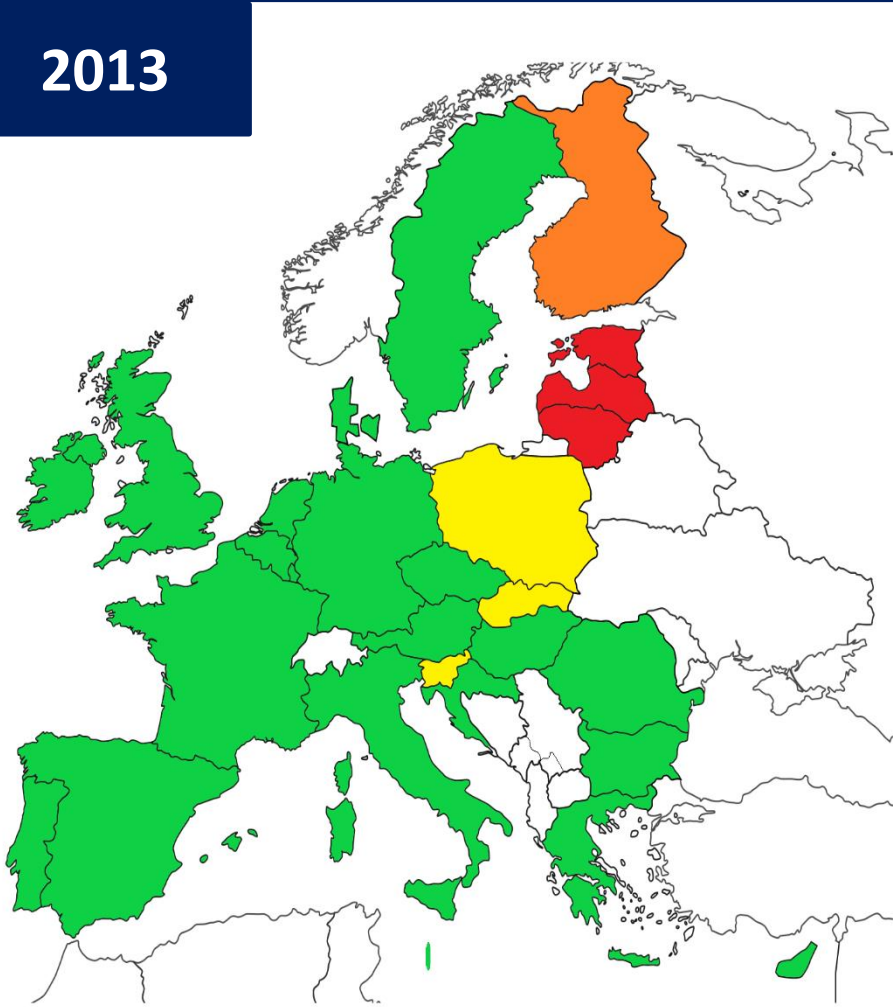

Ennen Ukrainan kriisiä (vuonna 2013) Kiinan osuus Venäjän ulkomaankaupasta oli 10,9% ja EU:n 49,6%. Suomi muodosti Venäjän ulkomaankaupasta 2,1% vuonna 2017 (vrt. USA:n osuuteen).

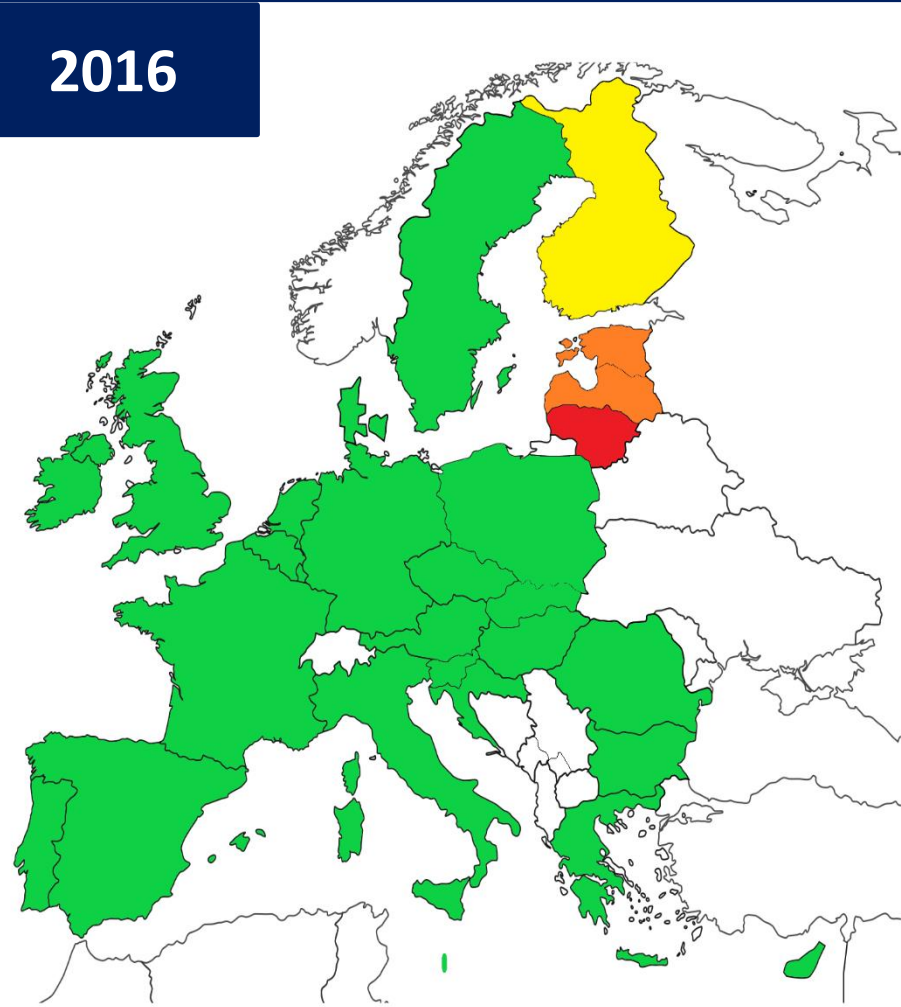
Lähteet: EU, United States Census Bureau, National Bureau of Statistics of China, Venäjän tullit

2) Venäjän osuus EU-maiden viennistä vuosina 2013 ja 2016 (%)

2013

2016

Värien selite:

0-3.9%

4.0-7.0%

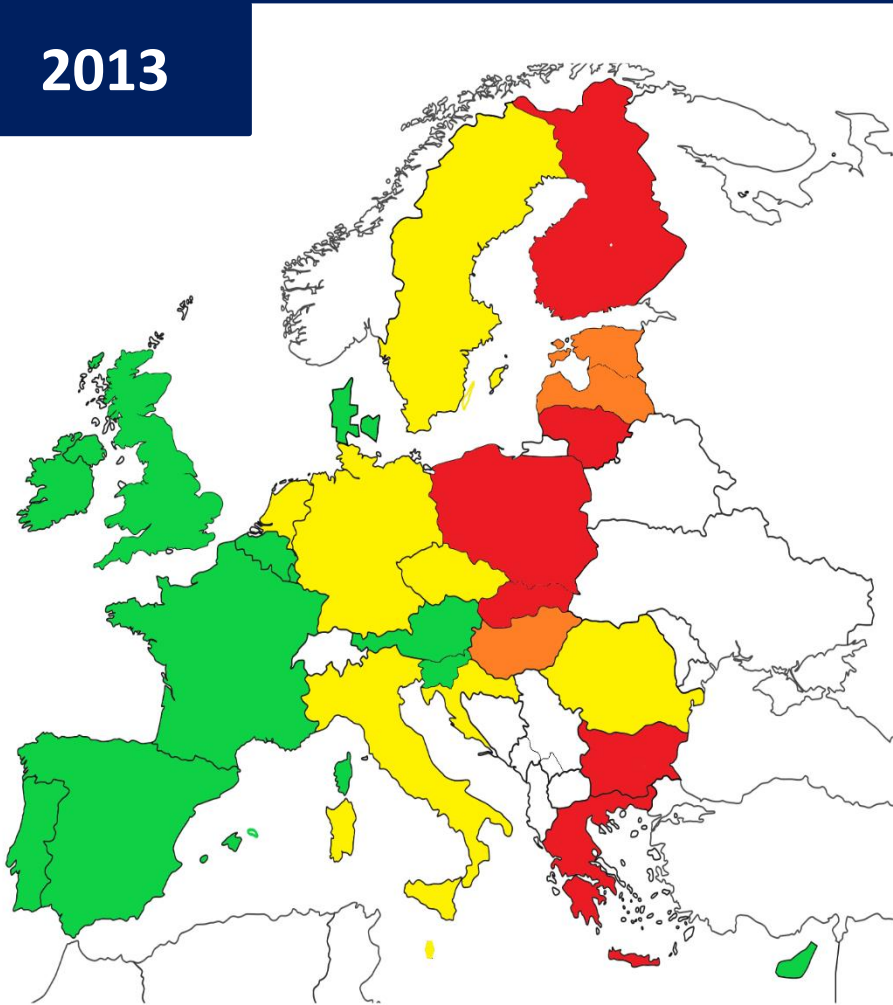
7.1-10%

10.1% ->

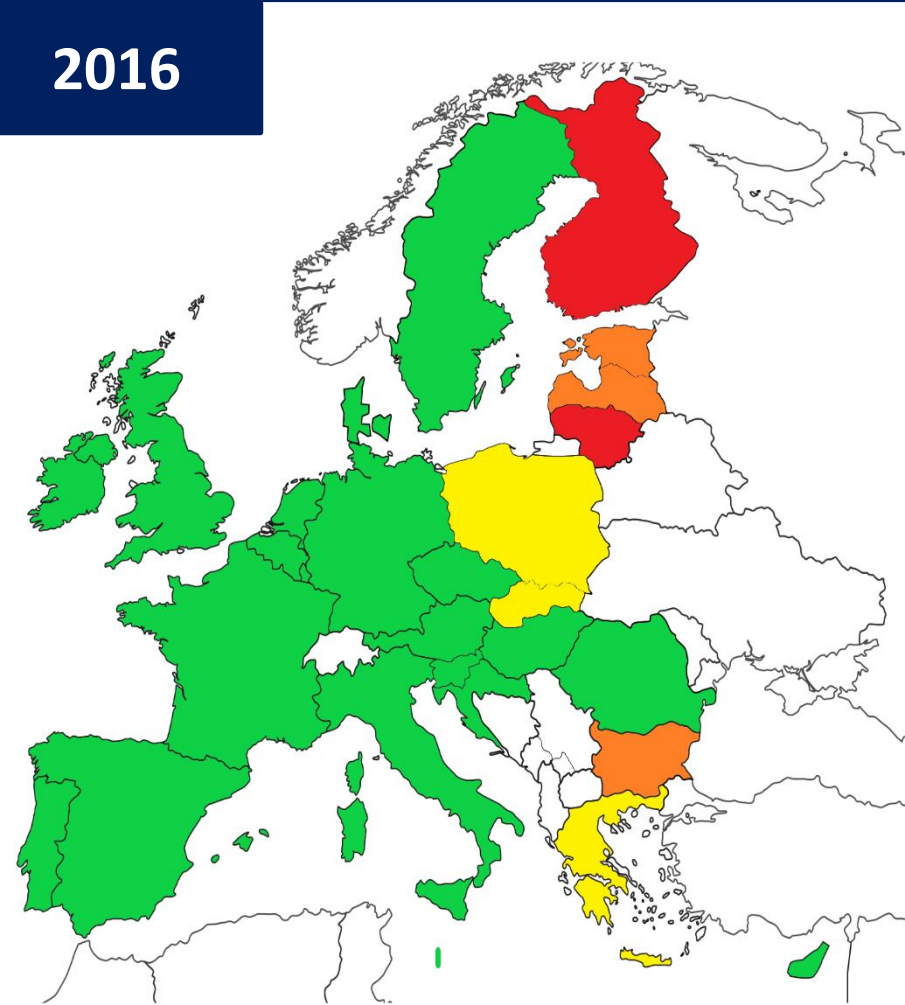
Lähde: Maailmanpankki

2) Venäjän osuus EU-maiden tuonnista vuosina 2013 ja 2016 (%)

2013

2016

Värien selite:

0-3.9%

4.0-7.0%

7.1-10%

10.1% ->

Lähde: Maailmanpankki

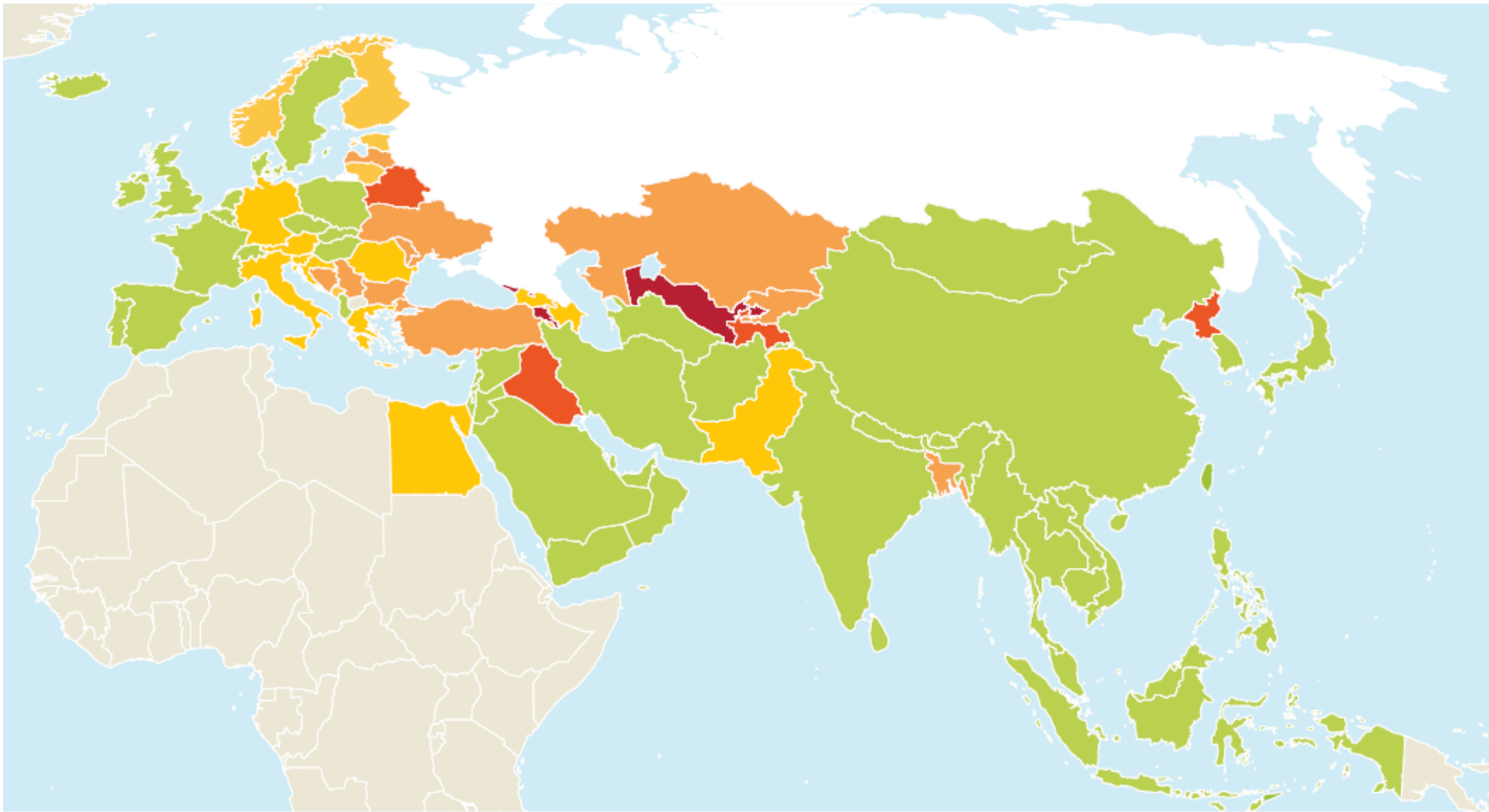
2) Entisten neuvostotasavaltojen ulkomaankauppa Venäjän, EU:n ja Kiinan kanssa vuonna 2017

			
Armenia	27%	24%	9%
Azerbaidzan	11%	36%	7%
Georgia	11%	27%	9%
Kazakstan	20%	39%	14%
Kirgisia	23%	9%	25%
Latvia	8%	74%	2%
Liettua	14%	65%	2%
Moldova	12%	55%	7%
Tadzikistan	31%	7%	11%
Turkmenistan	4%	11%	54%
Ukraina	12%	42%	8%
Uzbekistan	18%	11%	19%
Valko-Venäjä	51%	23%	5%
Viro	7%	77%	3%
Mongolia	12%	11%	63%

Venäjä on Armenian, Tadzikistanin ja Valko-Venäjän suurin kauppakumppani. EU dominoi muualla, pl. Keski-Aasiassa, jossa Kiina on pääkauppakumppani. Kiinan osuus tulee jatkamaan nopeata kasvuaan.

Lähteet: EU, Baltian maiden tilastokeskukset

3) Venäjän osuus ulkomaisista investoinneista vuonna 2016 (%)

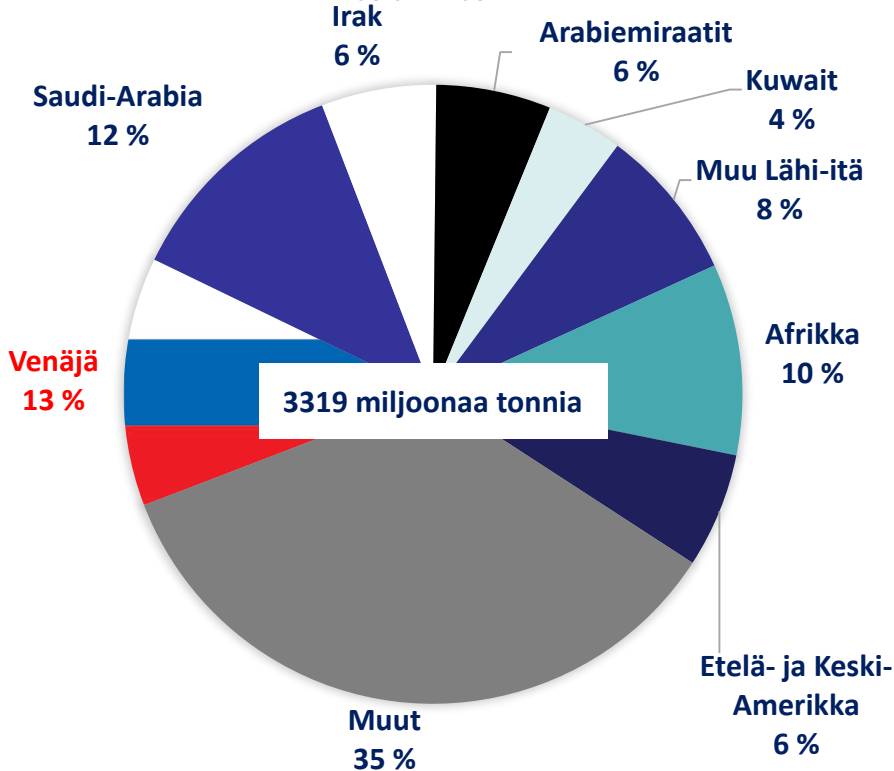
■ 50-75% ■ 30-50% ■ 5-20% ■ 1-5% ■ less than 1%

Venäjän osuus EU-maiden saamista ulkomaisista investoinneista on erittäin vähäinen. Venäjän rooli korostuu entisissä neuvostotasavalloissa ja eräissä yksittäisissä maissa, ml. Irak ja Pohjois-Korea.

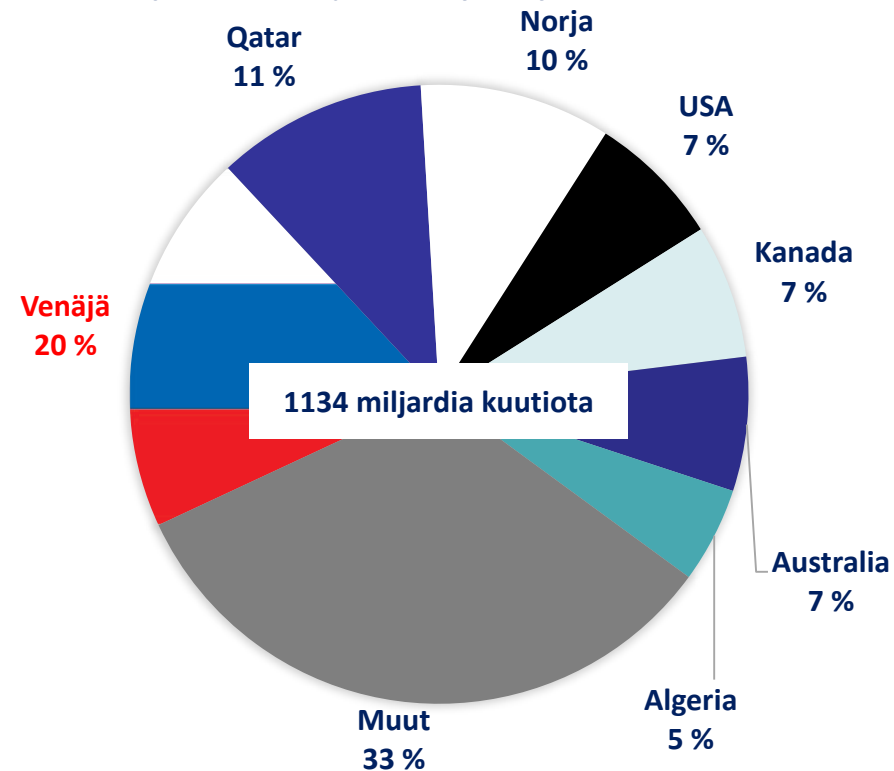
Lähde: Eurasian Development Bank

4) Venäjä rooli maailmantaloudessa: energian ja muiden raaka-aineiden viejä

Maailman öljyn vienti vuonna 2017
(raakaöljy ja öljytuotteet)

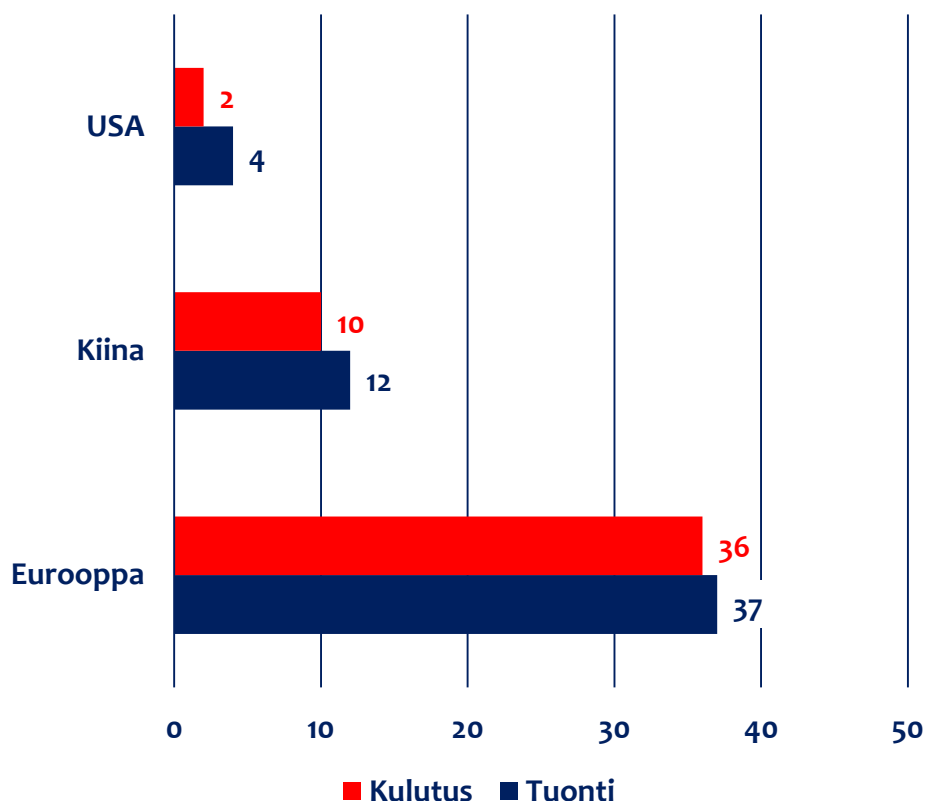
Maailman maakaasun vienti vuonna 2017
(putkikaasu ja nesteytetty kaasu LNG)

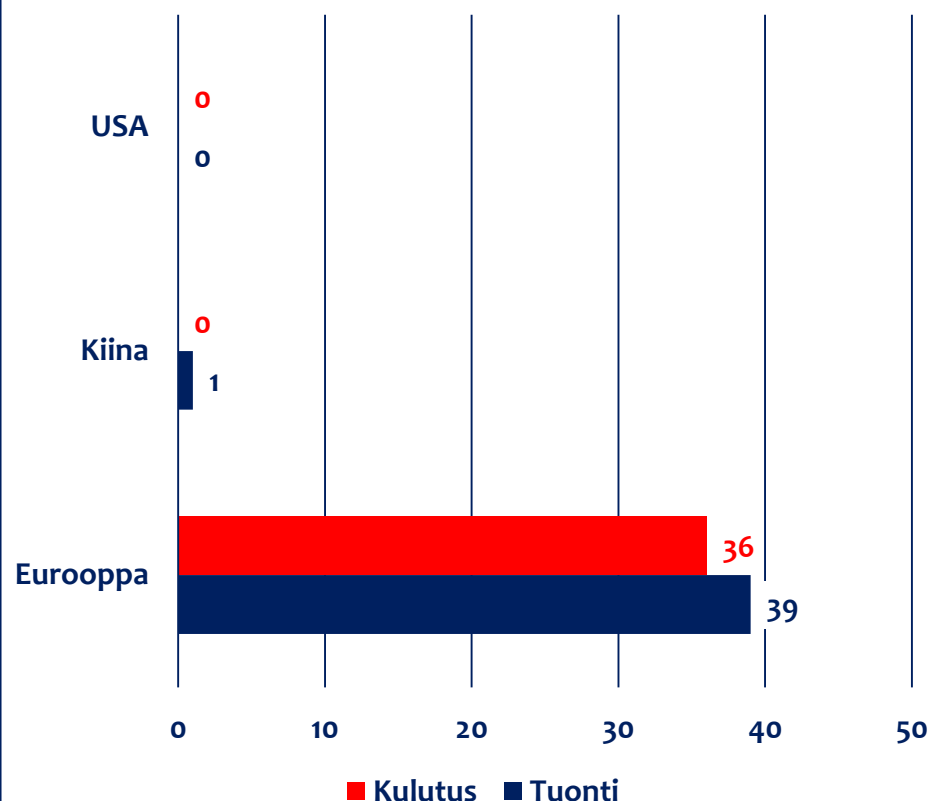
Venäjä on maailman suurin energian viejä. Venäjä on enemmän riippuvainen globaalista energiakaupasta kuin yleisesti tunnetaan. Venäjä vie ulkomaille $\frac{3}{4}$ öljyn tuotannostaan ja $\frac{1}{3}$ maakaasun tuotannostaan. Puolet Venäjän budjettituloista on peräisin öljystä ja maakaasusta. Vuonna 2017 USA:n LNG-vienti oli kokonaisuudessaan vain 17 miljardia kuutiometriä, josta alle 3 miljardia kuutiometriä toimitettiin Eurooppaan. USA:n ja EU:n LNG-satamakapasiteetti ei rajoita USA:n ja EU:n välisen LNG-kaupan kasvua, vaan kaasun hinta EU:ssa. EU:n maakaasun kokonaiskulutus on lähes 500 miljardia kuutiometriä.

4) Venäjän rooli energiahuollossa vuonna 2017 (%)

Venäjän osuus öljyn tuonnista ja kulutuksesta (raakaöljy ja öljytuotteet - %)

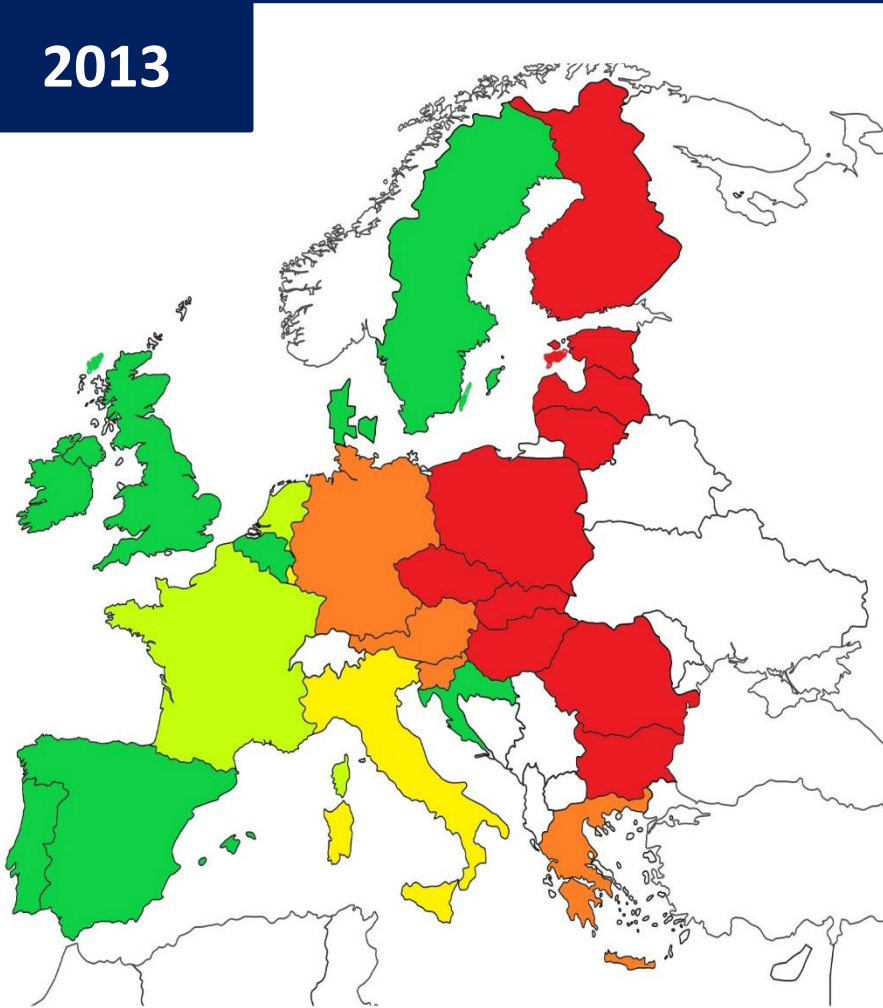
Venäjän osuus maakaasun tuonnista ja kulutuksesta (putkikaasu ja LNG - %)

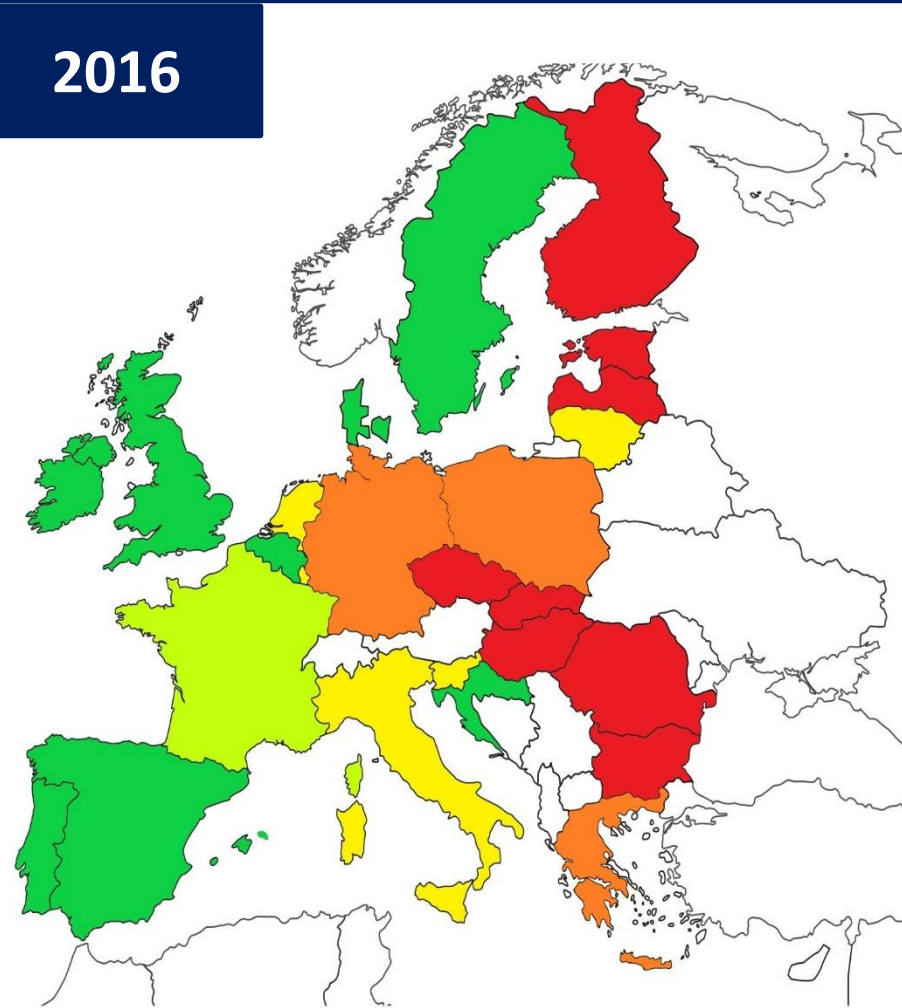
Öljy- ja kaasuputket yhdistävät Euroopan Venäjän öljy- ja kaasukenttiin. Venäjän osuus Kiinan energiahuollossa tulee kasvamaan, kun Sila Sibiri-kaasuputki Venäjältä Kiinaan valmistunee ensi vuoden lopulla. Lokakuussa 2018 noin 95% putkesta oli valmiina. Kun Sila Sibiri-maakaasuputki toimii täydellä kapasiteetilla (40 miljardia kuutiota kenties 2020-luvun puolivälissä ?), Venäjän osuus Kiinan maakaasun kulutuksesta nousee noin 15 prosenttiin.

4) Venäjän osuus EU-maiden maakaasun tuonnista vuosina 2013 ja 2016 (%)

2013

2016

Värien selite:

0-10%

10.1-25%

25.1-50%

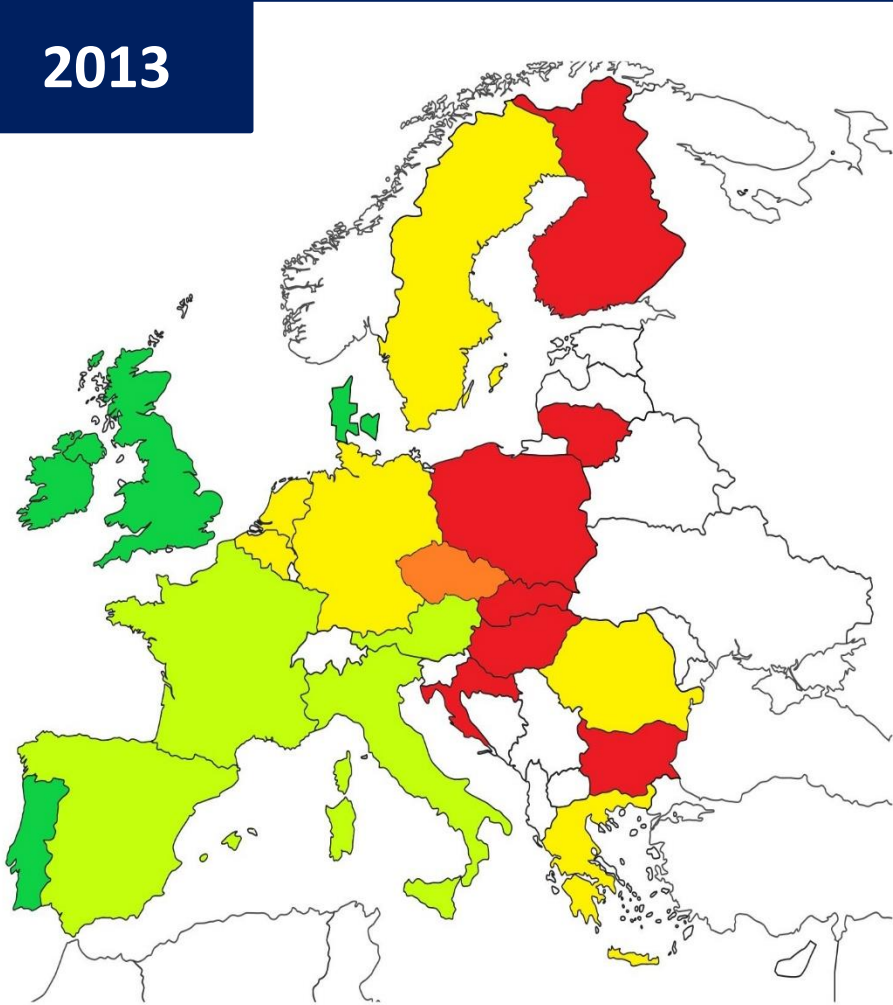
50.1-75%

75.1-100%

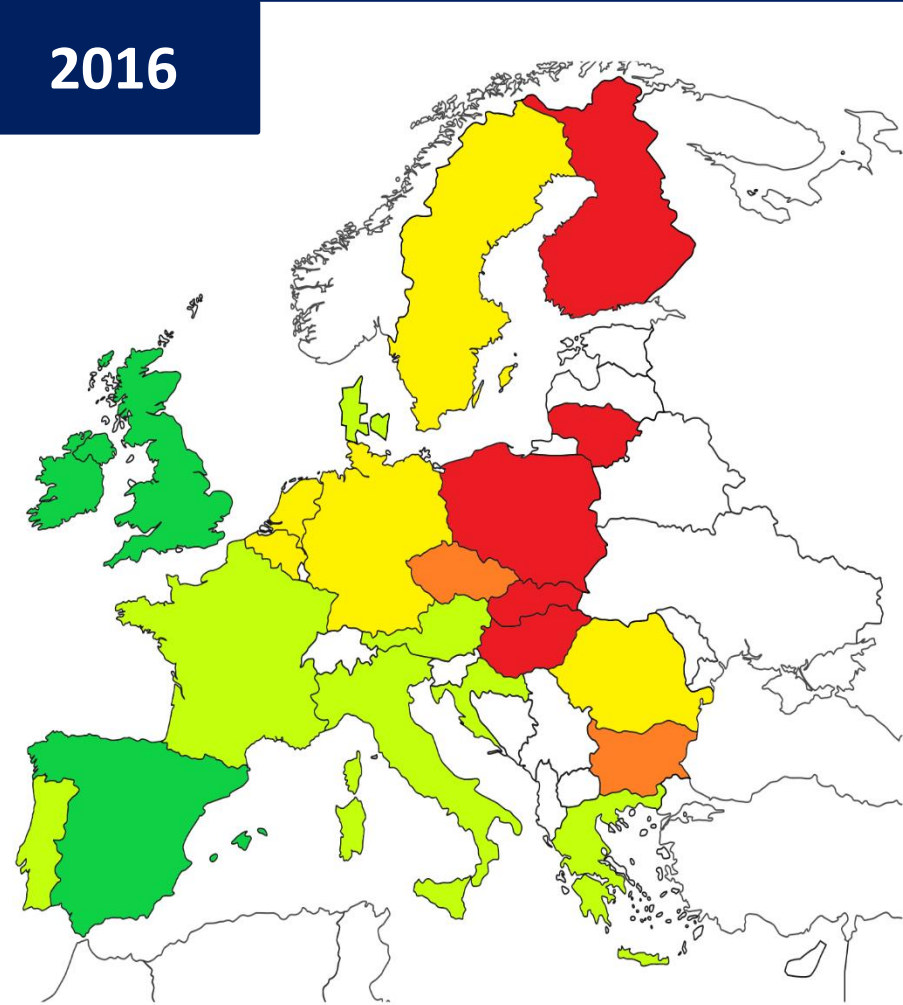
Lähde: EU

4) Venäjän osuus EU-maiden raakaöljyn tuonnista vuosina 2013 ja 2016 (%)

2013

2016

Värien selite:

0-10%

10.1-25%

25.1-50%

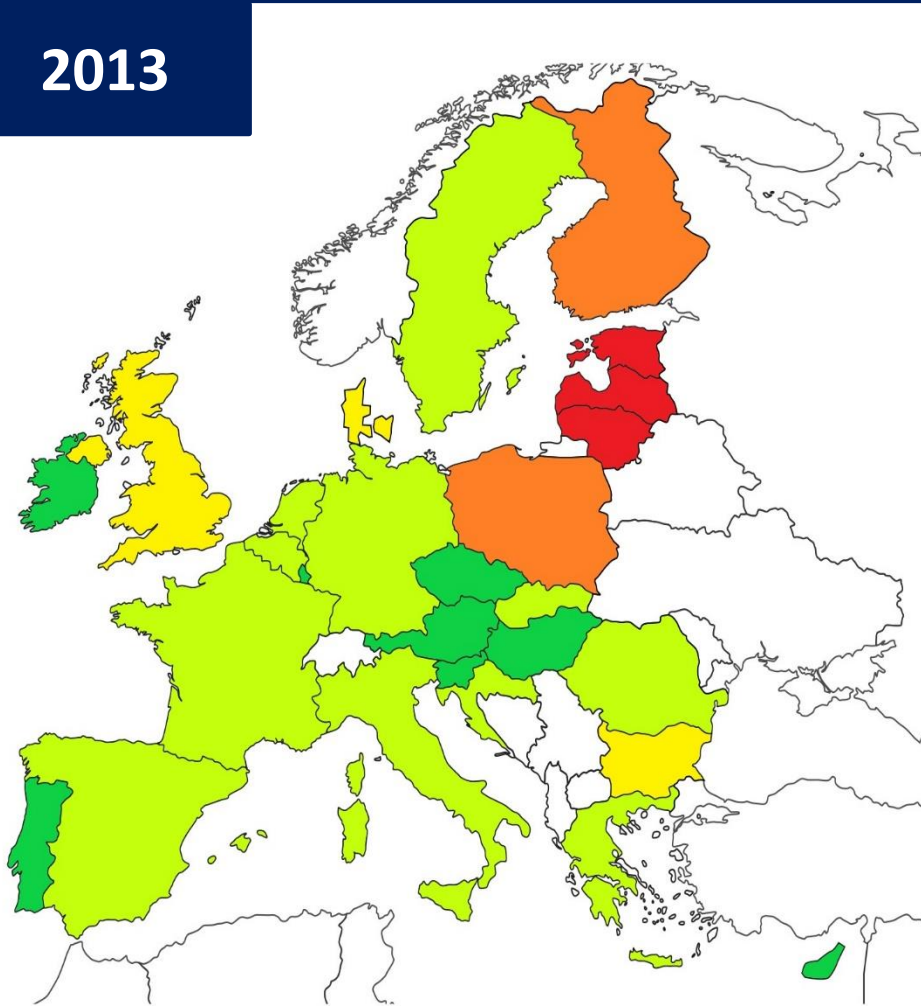
50.1-75%

75.1-100%

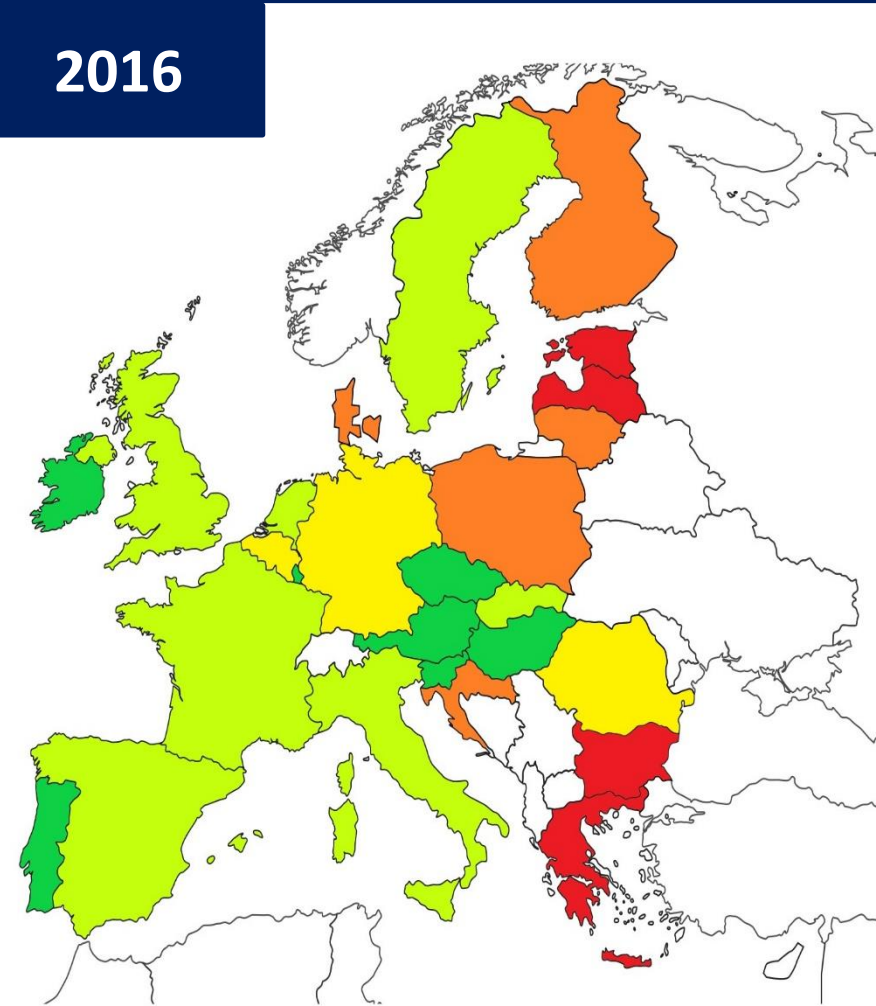
Lähde: EU

4) Venäjän osuus EU-maiden hiilen tuonnista vuosina 2013 ja 2016 (%)

2013

2016

Värien selite:

0-10%

10.1-25%

25.1-50%

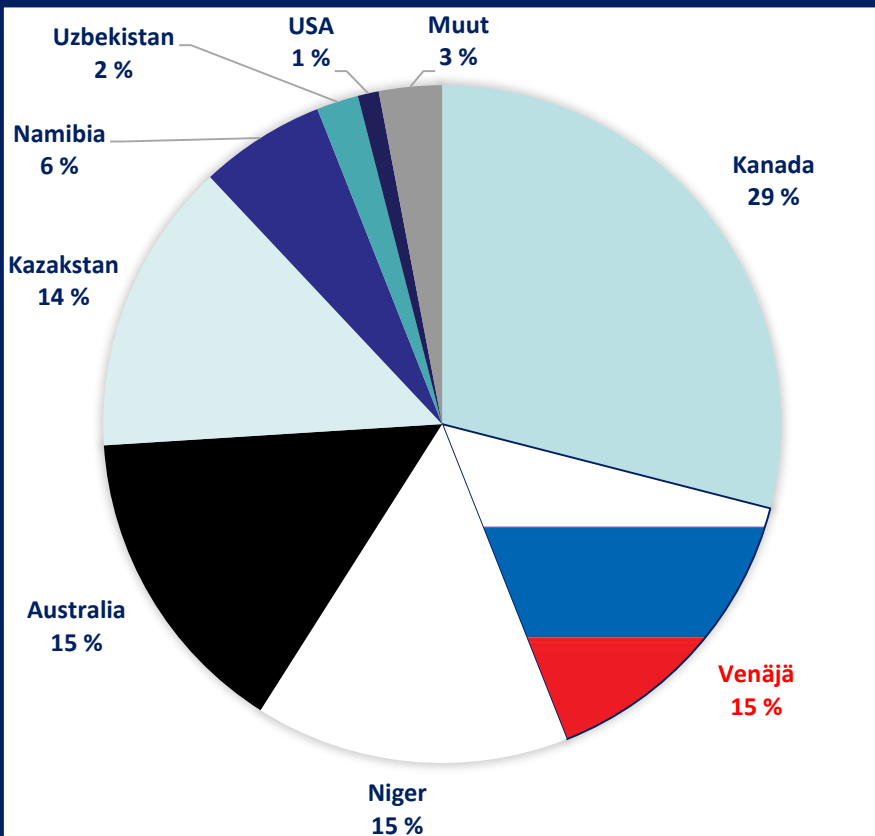
50.1-75%

75.1-100%

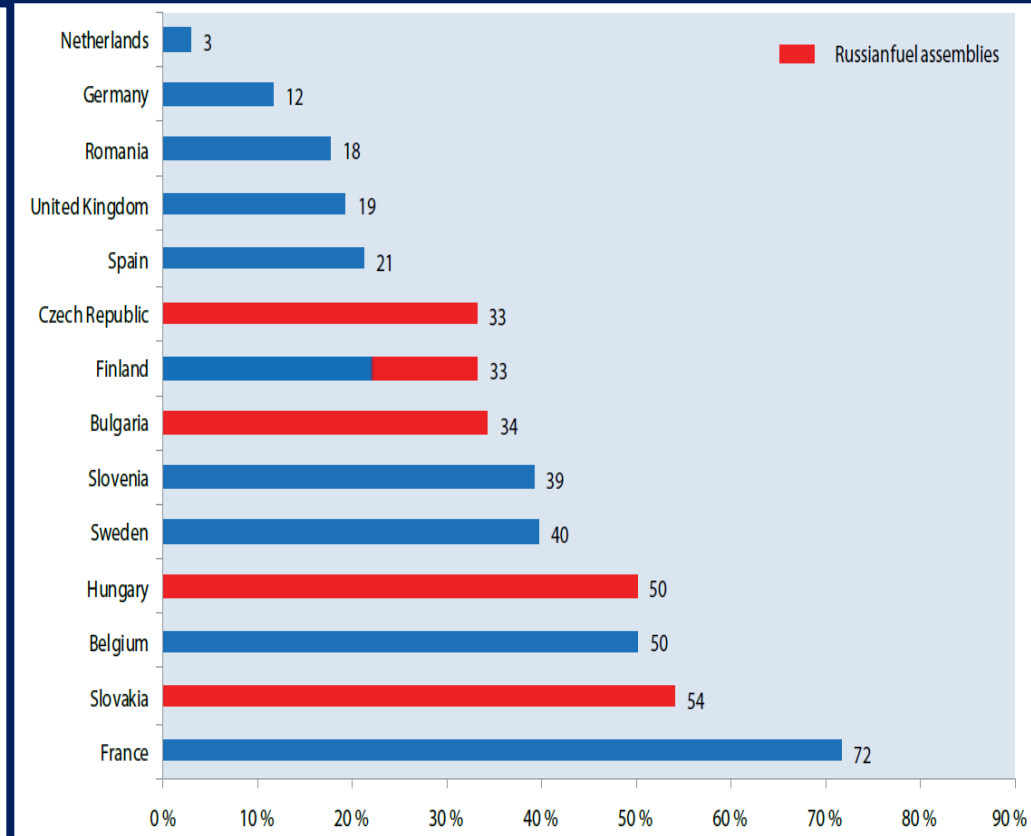
Lähde: EU

4) Venäjän rooli EU:n uraanitoimituksista vuonna 2017

Uraanin toimittajamaat Euroopan unioniin vuonna 2017 (%)

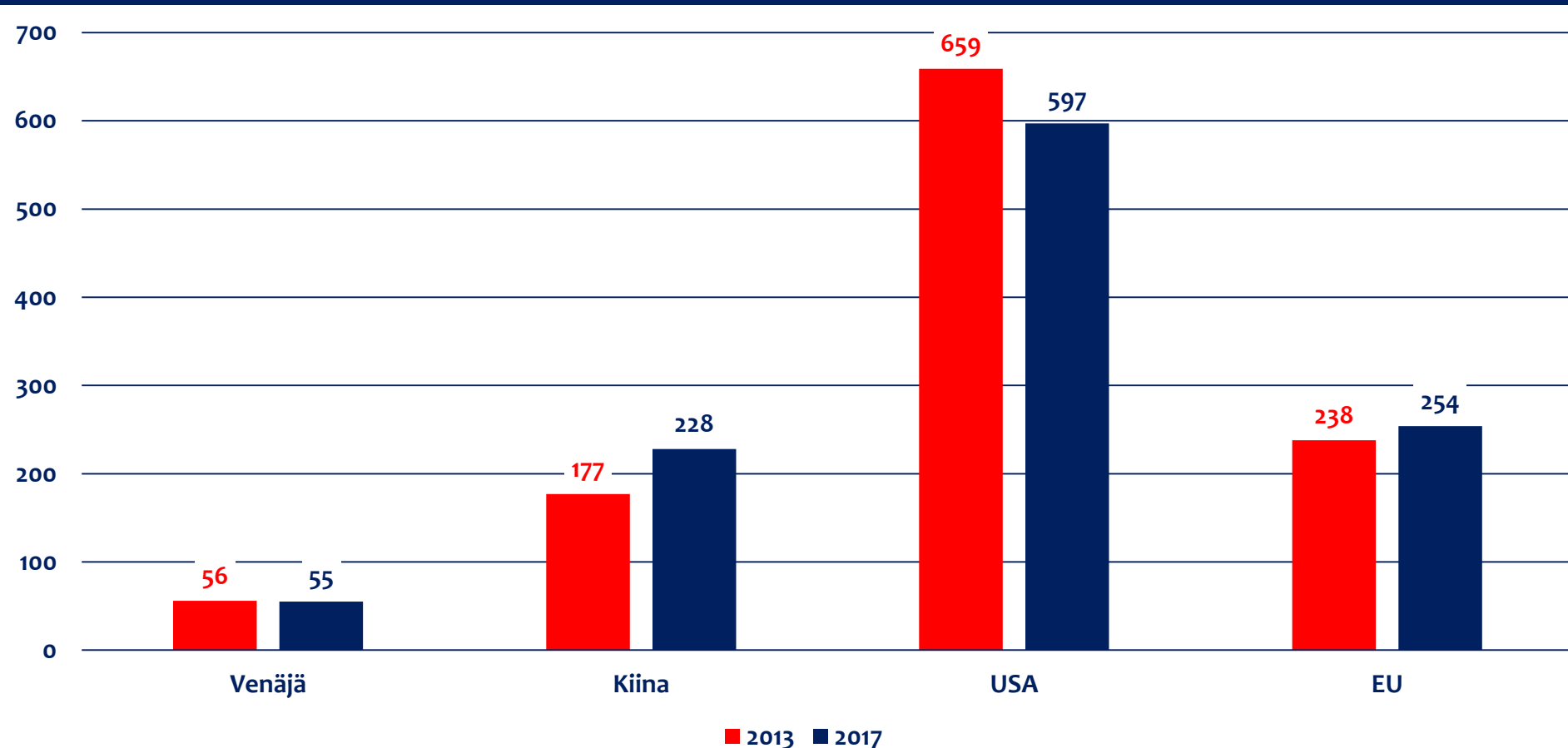

Ydinenergian osuus sähkön tuotannosta (lukuarvo) ja Venäjän osuus uraanin toimituksista (punainen palkki) vuonna 2017

Vuonna 2017 EU:ssa toimi 127 ydinreaktoria ja 4 reaktoria oli rakenteilla. Venäläiset omistavat uraanialan yrityksiä mm. Kanadassa ja Kazakstanissa eli Venäjän osuus Euroopan unionin uraanitoimituksista on merkittävämpi kuin yllä olevat kaaviot antavat ymmärtää. Fennovoiman ydinvoimalahankkeen eteneminen ?

5) Julkiset sotilasmenot vuosina 2013 ja 2017 (miljardia dollaria)

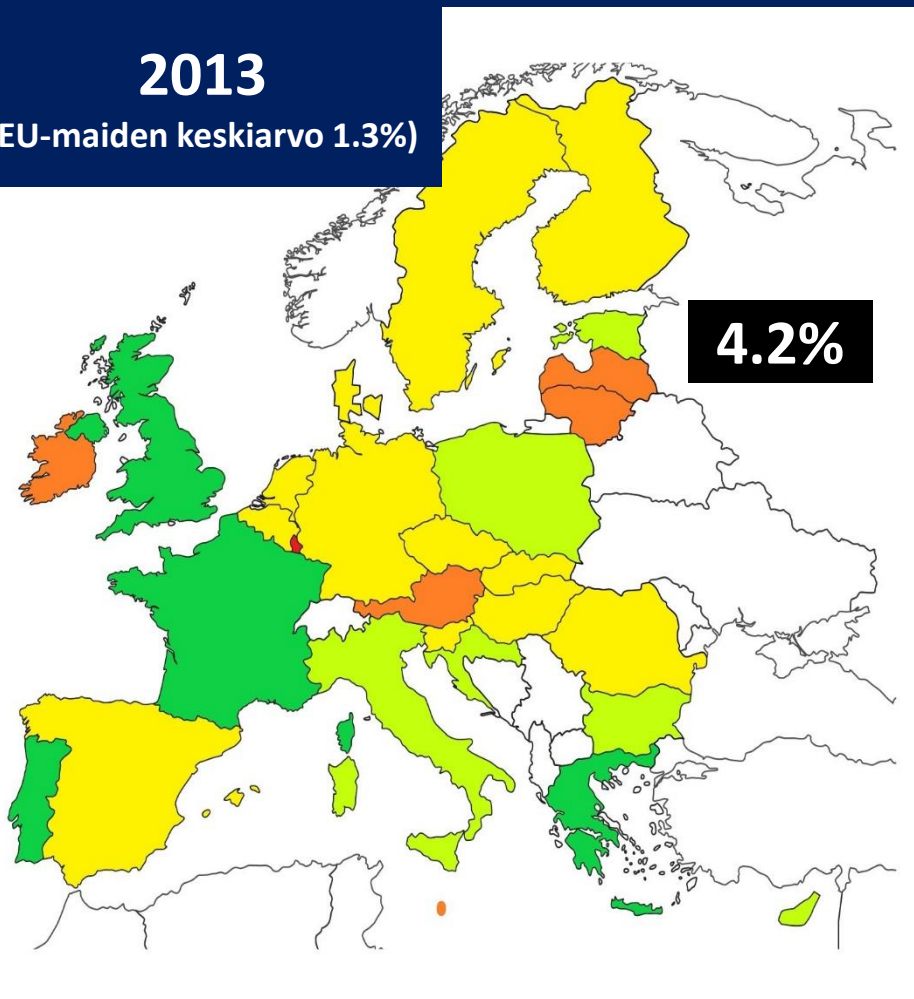

USA:n sotilasmenot ovat ylivoimaisesti maailman suurimmat. Presidentti Trump on kannustanut Eurooppaa lisäämään sotilasmenojaan. EU-maiden kohdalla näin onkin käynyt. Samaan aikaan USA:n omat sotilasmenot ovat laskeneet sekä dollareissa mitattuna että suhteessa BKT:hen (2013: 3,8% -> 2017: 3,1%). Iso-Britannian sotilasmenot olivat liki \$ 50 miljardia vuonna 2017 eli viidennes kaikkien EU-maiden sotilasmenoista. Kiinan sotilasmenot kasvavat erittäin nopeasti. Tällä vuosikymmenellä sen sotilasmenot ovat kaksinkertaistuneet.

5) Sotilasmenojen osuus EU-maiden ja Venäjän kansantuotteesta (BKT:sta) vuosina 2013 ja 2017 (%)

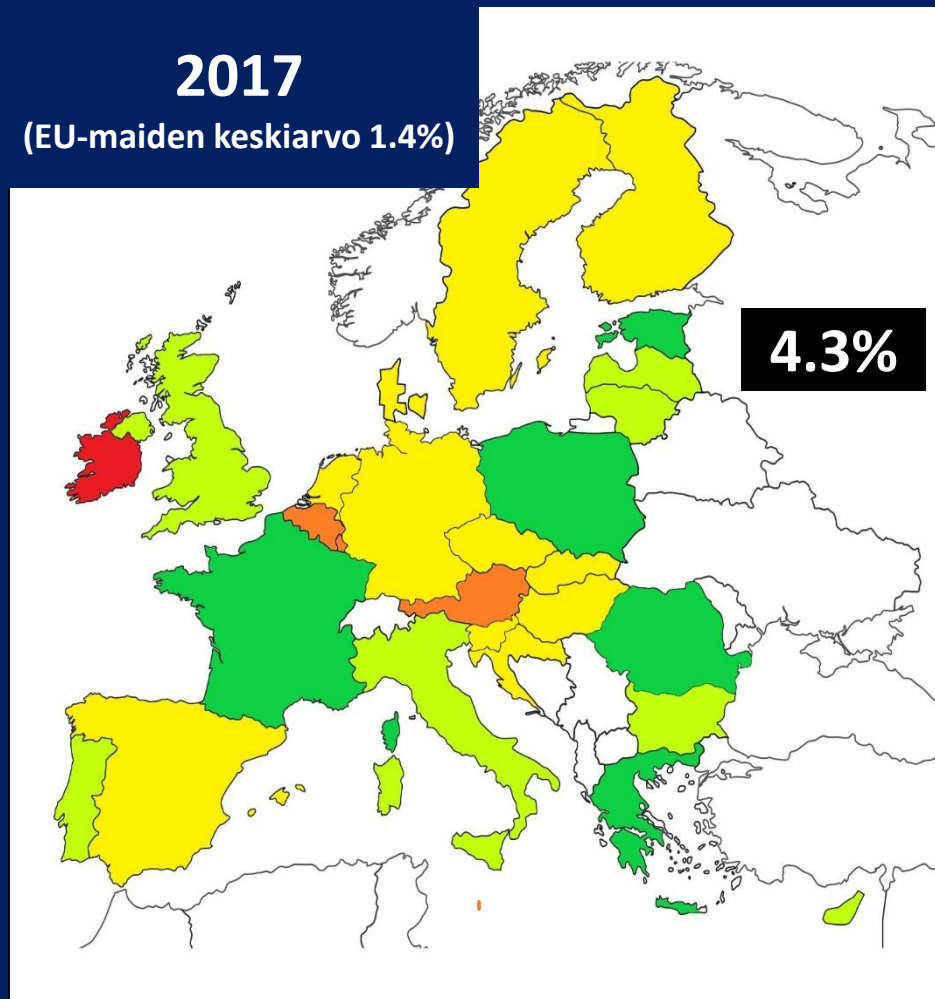
2013

(EU-maiden keskiarvo 1.3%)

2017

(EU-maiden keskiarvo 1.4%)

Suhteutettuna kansantuotteen kokoon Venäjä panostaa armeijaansa kolme kertaa enemmän kuin EU.

Värien selite:

Alle 0.5%

0.5-0.9%

1.0-1.4%

1.5-1.9%

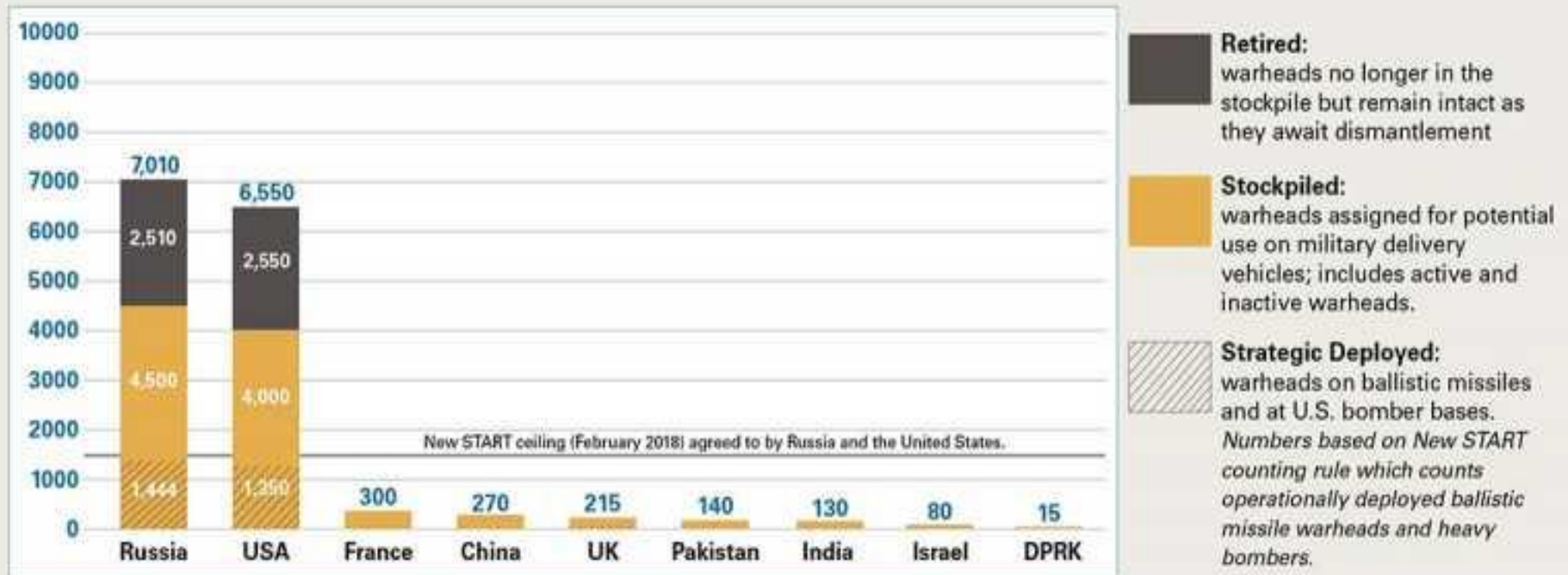
2% ->

Lähde: SIPRI

5) Maailman ydinasevaltiot vuonna 2017

2017 Estimated Global Nuclear Warhead Inventories

The world's nuclear-armed states possess a combined total of roughly 15,000 nuclear warheads; more than 90 percent belong to Russia and the United States. Approximately 9,600 warheads are in military service, with the rest awaiting dismantlement.

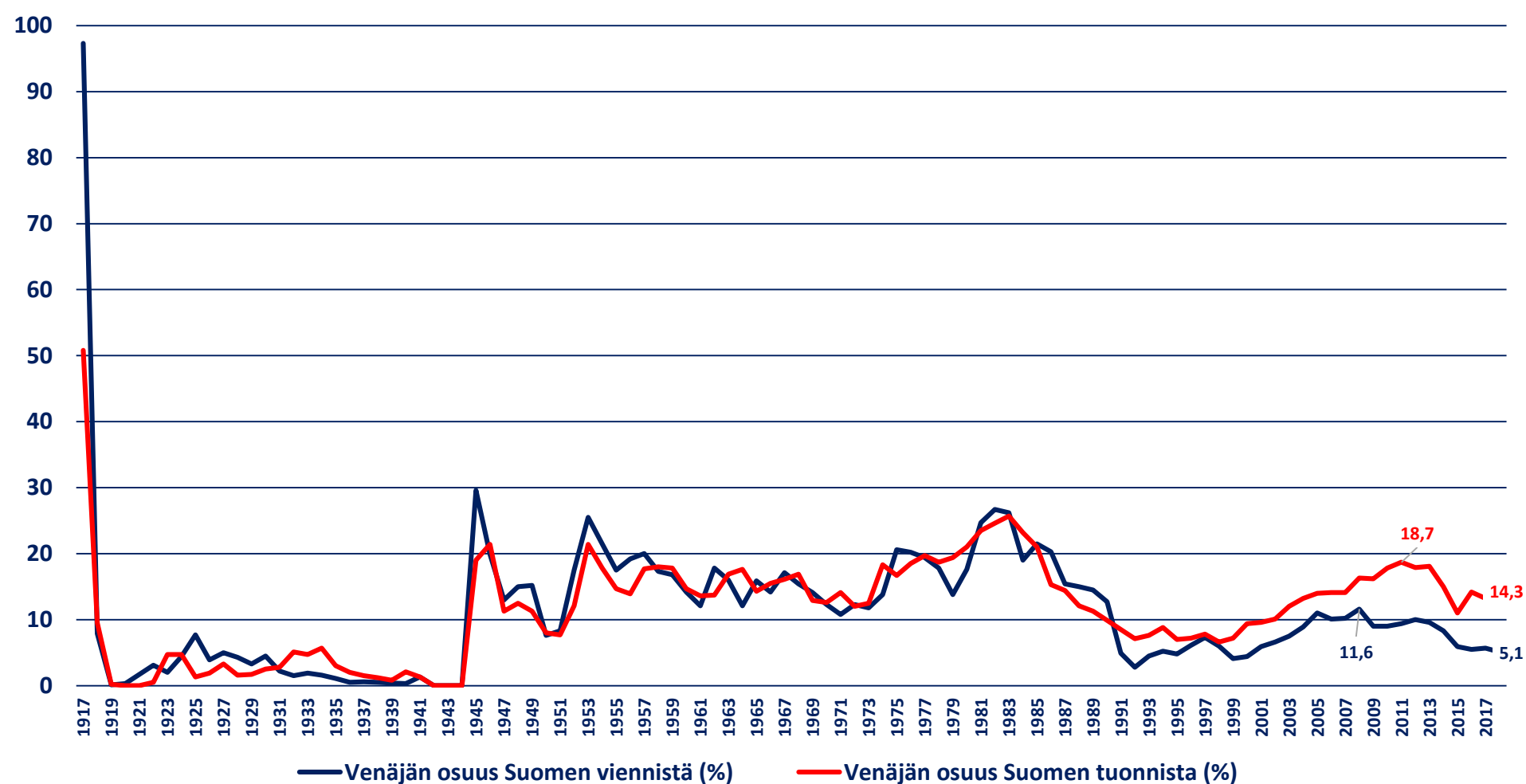
Sources: Hans M. Kristensen and Robert S. Norris; U.S. Department of State. Updated March 7, 2018.

Arms Control
Association

Ydinkärkien määrän osalta maailma on yhä varsin voimakkaasti kaksinapainen.
DPRK = Pohjois-Korea

Lähde: Arms
Control
Association

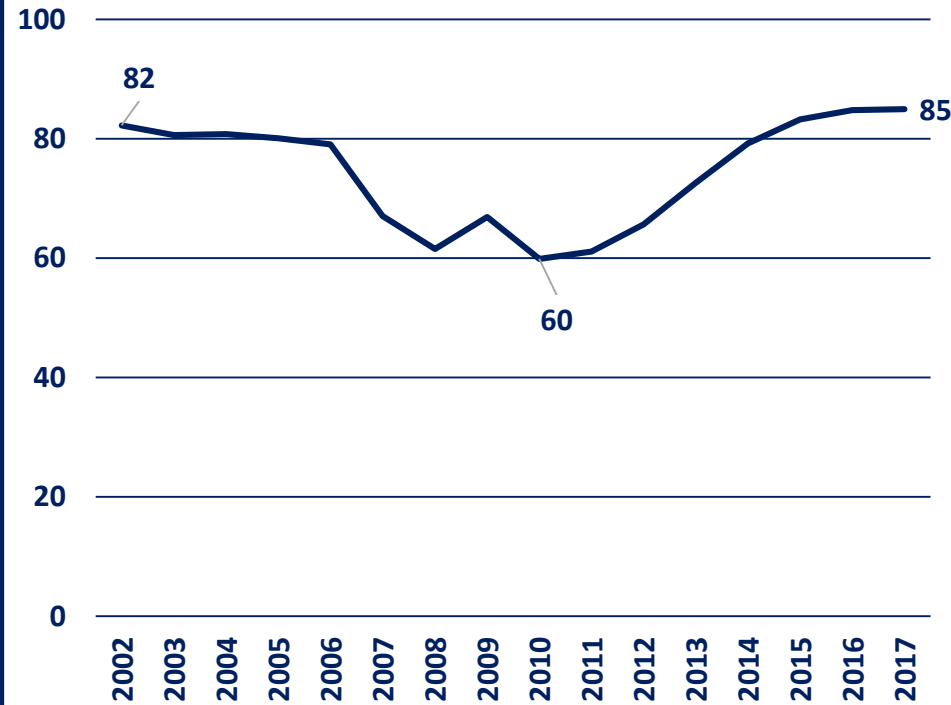
6) Venäjän osuus Suomen ulkomaankaupasta (%)

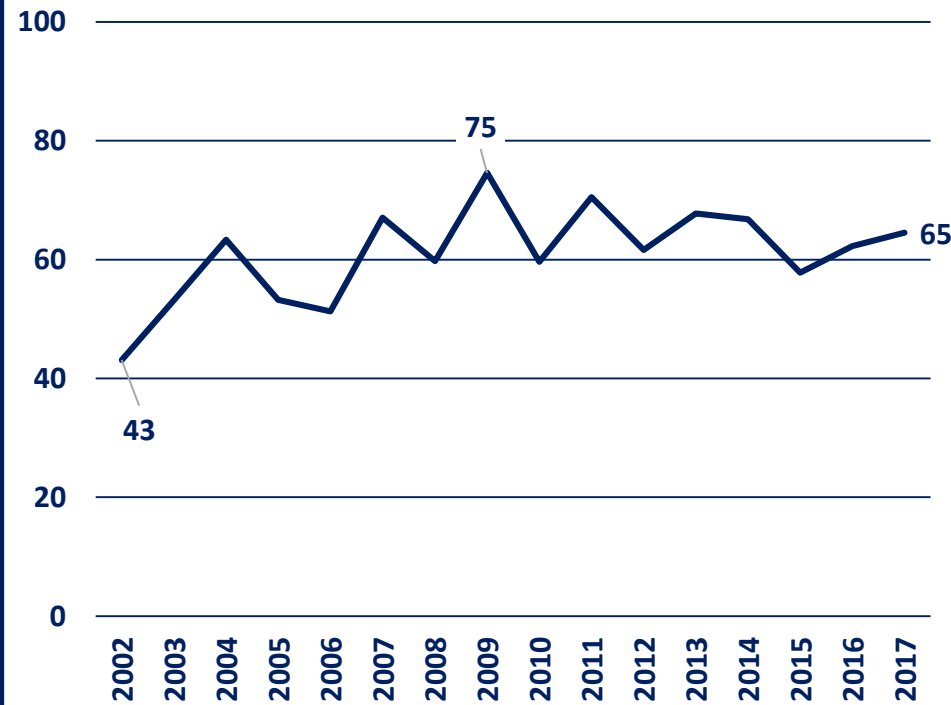
Venäjän osuus Suomen viennistä on puoliintunut tällä vuosikymmenellä. Tällä hetkellä 5% Suomen viennistä päätyy Venäjälle. Vastaavasti 14% maamme tuonnista on peräisin Venäjältä. Öljy muodostaa puolet idäntuontimme arvosta eli öljyn hinta määrittää pitkälti Venäjän tuontiprosenttiosuuden suuruuden.

6) Venäjän osuus eräiden tuotteiden tuontimääristä (%)

Puu
(tonni-perustainen osuus – SITC 24)

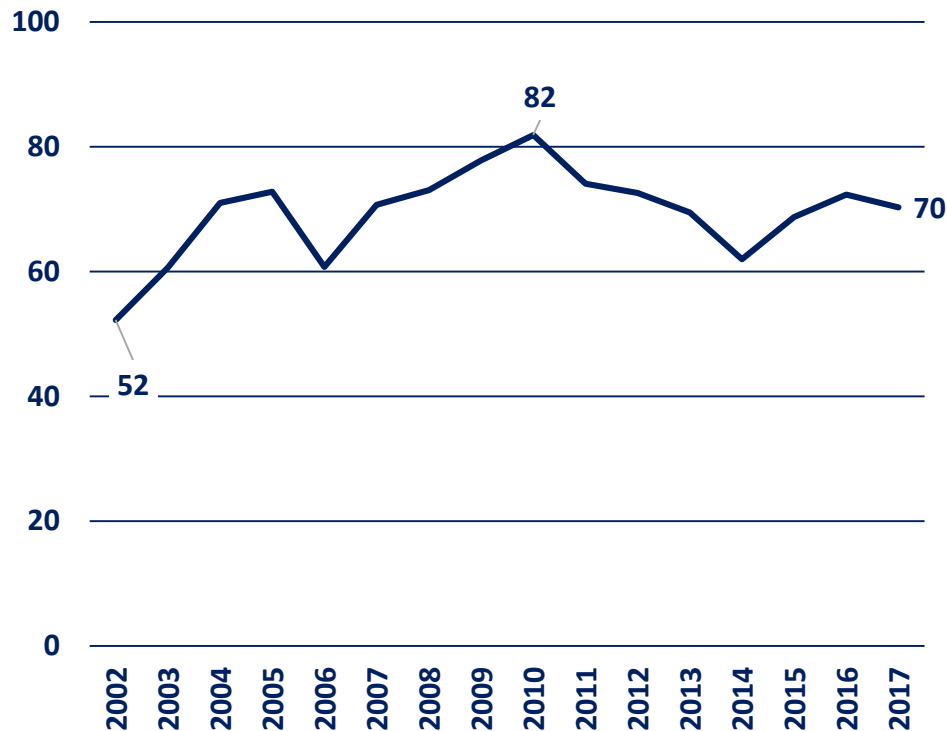
Hiili
(tonni-perustainen osuus – SITC 32)

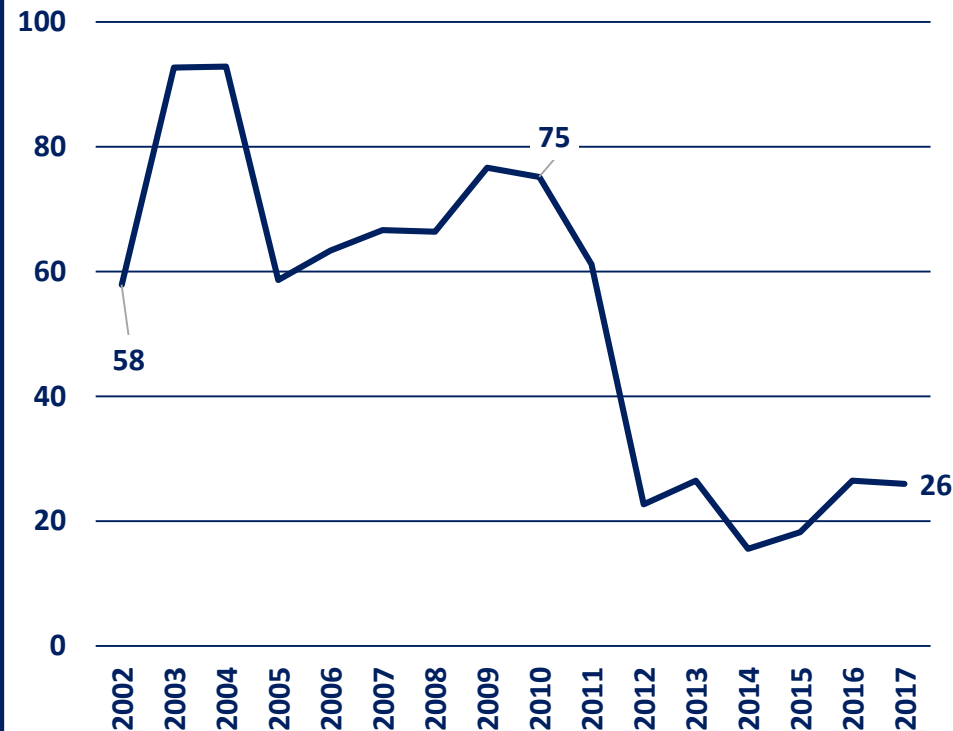
Venäjä on merkittävä puun toimittaja Suomeen. Toisaalta on hyvä pitää mielessä, että tuonnin osuus on alle 10% Suomessa kulutettavasta raakapuusta. Pääosa Suomessa kulutettavasta maakaasusta on peräisin Venäjältä. Tilanne voi oleellisesti muuttua, kun Balticconnector-kaasuputki Suomen ja Viron välillä valmistuu tulevan 12 kuukauden aikana. Balticconnectorista huolimatta Suomi ei ole yhteydessä Keski-Euroopan kaasuputkiverkostoon ennen kuin GIPL-kaasuputki Liettuan ja Puolan välillä valmistuu. Liettuan LNG-termiinalin kapasiteetti ei riitä tyydyttämään Baltian maiden ja Suomen nykyistä kaasutarvetta kokonaan.

6) Venäjän osuus eräiden tuotteiden tuontimääristä (%)

Raakaöljy ja öljytuotteet (tonni-perustainen osuus – SITC 33)

Sähkö (MWh-perustainen osuus – SITC 35)

Koska puolet Suomen tuomasta öljystä viedään ulkomaille jalostuksen jälkeen, Suomen tuontiriippuvuus venäläisestä öljystä on vähemmän kriittinen kuin yleisesti luullaan. Venäjän osuus maamme sähkön tuonnista romahti jo ennen Ukrainan kriisin kärjistymistä vuonna 2014. Romahduksen taustalla oli pohjoismaisen sähkön alhaisempi hinta (vedenalainen Fenno-Skan 2-sähkökaapeli Ruotsista Suomeen otettiin käyttöön 2011). Merikaapelin haavoittuvuus lisää tarvetta kasvattaa sähkön tuotantokapasiteettia omalla maaperällämme. Vuonna 2017 venäläisen sähkön osuus sähkön tuonnistamme oli 26%, mutta vain 7% sähkön kulutuksestamme.

6) Venäjän osuus ulkomaisista investoinneistamme ja matkailustamme

	2013	2017
Venäjän osuus Suomeen tehdyistä ulkomaisista investoinneista (kumulatiivinen arvo vuoden lopussa)	1%	2%
Venäjän osuus suomalaisyritysten investoinneista ulkomaille (kumulatiivinen arvo vuoden lopussa)	3%	2%
Venäläisten turistien osuus Suomen saamista matkailutuloista	44%	22%
Venäjän osuus suomalaisten matkoista ulkomaille	5%	4%

Venäläisturistien kulutusjuhla Suomessa on hiipunut. Pääsyyinä kulutuksen laskuun ovat ruplan arvon heikkeneminen ja palkkakasvun hidastuminen Venäjällä. Suomi on venäläisen ulkomaanmatkailun suurvalta. Viime vuonna lähes joka 10. venäläisten tekemä ulkomaanmatka kohdistui Suomeen (8%).

Lähteet:
Tilastokeskus,
Venäjän turistivirasto